

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 lipca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 3 lipca 2015 roku odmówił A. S. (1) prawa do świadczenia przedemerytalnego. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie spełnia warunku posiadania 35-letniego stażu pracy, gdyż udokumentował wyłącznie 34 lata, 8 miesięcy i 12 dni, w tym 31 lat, 10 miesięcy i 21 dni okresów składkowych, 3 miesiące okresów nieskładkowych oraz 2 lata, 6 miesięcy i 21 dni okresów uzupełniających. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od dnia 7 września 1970 roku do dnia 20 czerwca 1973 roku, ponieważ uczęszczając w tym czasie do (...) Szkoły Zawodowej w K. mógł jedynie pomagać rodzicom w pracy w gospodarstwie rolnym po przyjeździe ze szkoły, nie była to więc praca stała oraz okresu od dnia 23 listopada 1977 roku do dnia 30 listopada 1982 roku, z uwagi na fakt, iż z przedłożonej dokumentacji wynika, że A. S. (1) nie był zameldowany w tym czasie w w/w gospodarstwie. Do stażu pracy nie zaliczono także okresu urlopu bezpłatnego od dnia 1 kwietnia 1994 roku do dnia 4 kwietnia 1994 roku.

/decyzja – k. 16 - 16 odwrót plik II akt ZUS/

A. S. (1) w dniu 5 sierpnia 2015 roku złożył odwołanie od powyższej decyzji. Odwołujący podniósł, iż w okresie, który nie został uwzględniony przez organ rentowy tj. od dnia 23 listopada 1977 roku do dnia 30 listopada 1982 roku jedynie formalnie był zameldowany w Z. co, wynikało z faktu, że jego ciotka (siostra matki) - M. J. (1) nie mogła zakupić mieszkania w bloku we własnym imieniu. Wskazał, iż zaproponowała ona wówczas zakup mieszkania na niego i tylko z tego tytułu był tam zameldowany. A. S. (1) argumentował, że faktycznie w dalszym ciągu zamieszkiwał z rodzicami i pracował w gospodarstwie rolnym oraz, że nie zdawał sobie sprawy, że inny adres zameldowania będzie miał kiedyś wpływ na przyznanie mu prawa do świadczenia. Odwołujący wymienił świadków, którzy mogliby potwierdzić powyższe okoliczności, wskazując jednocześnie, że jego ciotka jest w podeszłym wieku i z przyczyn zdrowotnych nie jest w stanie zeznawać przed Sądem. Odwołujący podniósł, iż do uzyskania prawa do świadczenia brakuje mu wyłącznie 4 miesięcy.

/odwołanie – k. 2/

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 27 sierpnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie - k. 5 -5 odwrót/

Na rozprawie w dniu 23 kwietnia 2016 roku wnioskodawca poparł odwołanie, pełnomocnik organu rentowego wnosił natomiast o jego oddalenie.

/oświadczenie wnioskodawcy i pełnomocnika ZUS: 00:35:48 – płyta CD k. 20/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. S. (1) urodził w dniu 7 września 1954 roku.

/okoliczność bezsporna, a nadto wniosek – k. 1-3 plik II akt ZUS/

W dniu 8 czerwca 2015 roku wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego.

/okoliczność bezsporna, a nadto wniosek – k. 1-3 plik I akt ZUS/

Decyzją z dnia 22 czerwca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział

w Ł. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 8 czerwca 2015 roku odmówił A. S. (1) prawa do świadczenia przedemerytalnego. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie spełnia warunku posiadania 35-letniego stażu pracy, gdyż udokumentował wyłącznie 32 lata, 1 miesiąc i 21 dni, w tym 31 lat, 10 miesięcy i 21 dni okresów składkowych, 3 miesiące okresów nieskładkowych. Do stażu pracy nie zaliczono okresu urlopu bezpłatnego od dnia 1 kwietnia 1994 roku do dnia 4 kwietnia 1994 roku.

/decyzja – k. 16 - 16 odwrót plik II akt ZUS/

W dniu 3 lipca 2015 roku wnioskodawca złożył ponowny wniosek o przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego.

/okoliczność bezsporna, a nadto wniosek – k. 1-3 plik II akt ZUS/

Zaskarżoną decyzją z dnia 27 lipca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił A. S. (1) prawa do świadczenia przedemerytalnego. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie spełnia warunku posiadania 35-letniego stażu pracy, gdyż udokumentował wyłącznie 34 lata, 8 miesięcy i 12 dni. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od dnia 7 września 1970 roku do dnia 20 czerwca 1973 roku, ponieważ uczęszczając w tym czasie do (...) Szkoły Zawodowej w K. mógł jedynie pomagać rodzicom w pracy w gospodarstwie rolnym po przyjeździe ze szkoły, nie była to więc praca stała oraz okresu od dnia 23 listopada 1977 roku do dnia 30 listopada 1982 roku, z uwagi na fakt, iż z przedłożonej dokumentacji wynika, że A. S. (1) nie był zameldowany w tym czasie w w/w gospodarstwie. Do stażu pracy nie zaliczono także okresu urlopu bezpłatnego od dnia 1 kwietnia 1994 roku do dnia 4 kwietnia 1994 roku.

/decyzja – k. 16 - 16 odwrót plik II akt ZUS/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił wnioskodawcy łącznie 34 lata, 8 miesięcy i 12 dni stażu pracy, w tym 31 lat, 10 miesięcy i 21 dni okresów składkowych, 3 miesiące okresów nieskładkowych oraz 2 lata, 6 miesięcy i 21 dni okresów uzupełniających.

/wyliczenie k. 17 plik II akt ZUS, decyzja – k. 16 - 16 odwrót plik II akt ZUS/

J. S. - ojciec wnioskodawcy w latach 1972 – 1976 był współwłaścicielem nieruchomości w K. o łącznej powierzchni 11,791 ha. J. S. i A. S. (2) – matka wnioskodawcy w latach 1976 - 1978 byli właścicielami nieruchomości w K. o łącznej powierzchni 19,76 ha, w latach 1978-1983 nieruchomości miały łączną powierzchnię 18,32 ha.

/zaświadczenie Starosty (...) z dn. 24.10.2013 r. – k. 12 plik II akt ZUS /

Wnioskodawca zamieszkiwał razem z rodzicami - J. i A. S. (2) oraz młodszą o 3 lata siostrą w przedmiotowym gospodarstwie rolnym od urodzenia.

/zeznania świadka J. J. (2): 00:18:18 – płyta CD k. 20, zeznania świadka M. J. (2): 00:27:02 – płyta CD k. 20, zeznania wnioskodawcy: 00:02:07 w zw. z 00:35:33 – płyta CD k. 20/

Rodzice wnioskodawcy zajmowali się wyłącznie pracą w gospodarstwie rolnym, z której utrzymywali się. W przedmiotowym gospodarstwie rolnym uprawiane było zboże tj. żyto, owies oraz ziemniaki, a także hodowano zwierzęta: około 7 do 8 krów mlecznych, cielaki, 5 świń, 2 konie oraz drób dla własnych potrzeb. Nadwyżki zboża, ziemniaków i mleka były sprzedawane.

/zeznania świadka J. J. (2): 00:18:18 – płyta CD k. 20, zeznania świadka M. J. (2): 00:27:02 – płyta CD k. 20, zeznania wnioskodawcy: 00:02:07 w zw. z 00:35:33 – płyta CD k. 20/

Wnioskodawca ukończył 16 rok życia w dniu 7 września 1970 roku.

/okoliczność bezsporna/

W okresie od dnia września 1970 roku do dnia 20 czerwca 1973 roku wnioskodawca uczęszczał do (...) Szkoły Zawodowej w P., oddalonej od K. o 12 km. Wnioskodawca wyjeżdżał do szkoły o godz. 6.00 i wracał około godz. 15.00 - 16.00.

/świadczenie ukończenia (...) Szkoły Zawodowej – k. 8 plik II akt ZUS, zeznania świadka J. J. (2): 00:18:18 – płyta CD k. 20, zeznania świadka M. J. (2): 00:27:02 – płyta CD k. 20, zeznania wnioskodawcy: 00:02:07 w zw. z 00:35:33 – płyta CD k. 20/

Wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową od dnia 26 października 1973 roku do dnia 15 października 1975 roku.

/okoliczność bezsporna/

Po zakończeniu odbywania służby wojskowej wnioskodawca nie podjął pracy zawodowej i wrócił do gospodarstwa rodziców, gdzie mieszkał i pracował do momentu zawarcia związku małżeńskiego tj. do dnia 30 listopada 1982 roku.

/zeznania świadka J. J. (2): 00:18:18 – płyta CD k. 20, zeznania świadka M. J. (2): 00:27:02 – płyta CD k. 20, zeznania wnioskodawcy: 00:02:07 w zw. z 00:35:33 – płyta CD k. 20/

Wnioskodawca od dnia 23 listopada 1977 roku formalnie był zameldowany w Z., na prośbę swojej ciotki M. J. (1) (siostry matki), która starała się o zakup mieszkania, ale nie spełniała warunków.

/zeznania wnioskodawcy: 00:02:07 w zw. z 00:35:33 – płyta CD k. 20/

W okresie, w którym wnioskodawca zamieszkiwał w gospodarstwie rolnym rodziców pracował stale w gospodarstwie rolnym. Zajmował się sianiem zboża, zbieraniem plonów, koszeniem traw, pracował przy żniwach, przygotowywał paszę i karmił zwierzęta hodowlane, doił krowy. Większość czynności wykonywał razem z ojcem. Siostra wnioskodawcy pomagała więcej matce w pracach domowych.

/zeznania świadka J. J. (2): 00:18:18 – płyta CD k. 20, zeznania świadka M. J. (2): 00:27:02 – płyta CD k. 20, zeznania wnioskodawcy: 00:02:07 w zw. z 00:35:33 – płyta CD k. 20/

W okresie od dnia 1 kwietnia 2014 roku do dnia 30 listopada 2014 roku A. S. (1) był zatrudniony w Firmie (...) T. W. na stanowisku murarza. Stosunek pracy został rozwiązany pomiędzy stronami na mocy oświadczenia pracodawcy o wypowiedzeniu umowy o pracę z powodu likwidacji stanowiska pracy.

/świadczenie pracy – k.13 plik I akt ZUS/

Od dnia 1 grudnia 2014 roku do nadal wnioskodawca pozostaje zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy w Z. jako bezrobotny i od tego dnia pobiera zasiłek dla bezrobotnych, a 180 dni pobierania zasiłku upłynęło w dniu 29 maja 2015 roku.

/zaświadczenie z PUP w Z. – k.7 plik I akt ZUS/

Wnioskodawca nie odmówił bez uzasadnionej przyczyny propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych.

/zaświadczenie z PUP w Z. – k.7 plik I akt ZUS/

Dokonując ustaleń faktycznych, co do kwestionowanego przez organ rentowy okresu pracy w gospodarstwie rolnym Sąd Okręgowy oparł się na zeznaniach powołanych wyżej świadków oraz zebranych dokumentach, których wartości

dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała. Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom świadków, albowiem jako bliscy sąsiedzi niewątpliwie mają stosowną wiedzę na temat pracy skarżącego w spornym okresie w gospodarstwie rolnym należącym do jego rodziców. Zeznania świadków zasługują w całości na wiarę, ponieważ tworzą spójną, logiczną całość, dzięki czemu Sąd poczynił jednoznaczne i stanowcze ustalenia w niniejszej sprawie. Dając wiarę w całości zeznaniom świadków, Sąd Okręgowy miał przy tym na względzie w szczególności wielokrotnie podnoszoną przez Sąd Najwyższy argumentację, zgodnie z którą ocena zeznań świadków nie może ograniczać się do rodzaju stosunków łączących świadka ze stroną, ale powinna opierać się na zestawieniu treści zeznań z pozostałymi dowodami naświetlającymi okoliczności sprawy w sposób odmienny i na dokonaniu prawidłowego wyboru, po rozważeniu wynikłych sprzeczności w świetle zasad logiki i doświadczenia życiowego (np. wyrok SN z dnia

17 listopada 1966 roku; II CR 423/66; Biuletyn SN 1967, nr 3, poz. 45). W realiach niniejszej sprawy nie można nie zauważyć, że zeznania świadków były wzajemnie ze sobą spójne, nie zawierały wewnętrznych sprzeczności, wzajemnie ze sobą korelowały. Ustaleń Sądu co do pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym rodziców nie podważa również fakt, że wnioskodawca od 23 listopada 1977 roku był zameldowany w Z., poza gospodarstwem rodziców, albowiem jak zeznali świadkowie J. J. (2) i M. J. (2), skarżący zamieszkiwał w domu rodziców, do momentu wstąpienia w związek małżeński. Odwołujący wyjaśnił również, że przyczyną posiadania przez niego innego miejsca zameldowania, była chęć umożliwienia ciotce zakupu mieszkania w Z.. Należy podkreślić, że gospodarstwo, w którym pracował odwołujący było duże, bowiem miało powierzchnię powyżej 18 ha, a z uwagi na charakter produkcji rolnej niewątpliwie było w nim dużo pracy do wykonania -szczególnie w okresie letnim, kiedy mają miejsce żniwa, a praca trwa co najmniej 10 godzin dziennie. Sąd wziął przy tym pod uwagę, iż po zakończeniu nauki w szkole oraz po powrocie ze służby wojskowej wnioskodawca nie był nigdzie zatrudniony, co tym bardziej potwierdza, że skarżący, jako dorosły domownik musiał wykonywać pracę w gospodarstwie rolnym, będącym źródłem utrzymania rodziny. Zdaniem Sądu, świadkowie w sposób szczegółowy i logiczny wyjaśnili na czym konkretnie polegała praca skarżącego, jaki był jej charakter i wymiar czasu. Sąd wziął pod uwagę sezonowe natężenie w pewnych okresach roku tej pracy, co wynika z naturalnego rytmu w rolnictwie. Uznając w tej części zeznania świadków i wnioskodawcy za wiarygodne Sąd - ustalając, iż wnioskodawca faktycznie w okresie nieuwzględnionym przez organ rentowy tj. od dnia 23 listopada 1977 roku do dnia 30 listopada 1982 roku pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców - miał na uwadze wielkość tego gospodarstwa, profil i wielkość produkcji (były uprawiane: żyto i owies, a zatem zarówno zboża jare, jak i ozime, a oprócz tego były uprawiane ziemniaki oraz hodowane zwierzęta).

Odnosząc się do drugiego spornego okresu tj. od dnia 7 września 1970 roku do dnia 20 czerwca 1973 roku pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym rodziców, wskazać należy, że wnioskodawca uczęszczał do (...) Szkoły Zawodowej znajdującej się w miejscowości oddalonej od K. o 12 km. Wnioskodawca jak sam przyznał, wyjeżdżał do szkoły o godz. 6.00 i wracał około godz. 15.00 - 16.00, wskazując, że w tym okresie wykonywał pewne prace w gospodarstwie po powrocie ze szkoły. Zdaniem Sądu fakt realizowania przez skarżącego obowiązku szkolnego, świadczy o tym, że nie mógł on codziennie przez co najmniej 4 godziny, a szczególnie w okresie zimowym wykonywać prac gospodarskich. Jednakże można przyjąć, że skarżący stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie wakacji szkolnych, weekendy, w tym bowiem czasie można mówić o jego pełnej dyspozycyjności, nadto w lecie zwykle jest więcej prac do wykonania w gospodarstwie rolnym, np. w okresie żniw. Nie można też zapominać, że w gospodarstwie rolnym rodziców skarżącego w badanym okresie były hodowane zwierzęta: krowy, kury, świnie. Nie budzi żadnych wątpliwości Sądu, że wobec powyższego w letnim okresie wakacyjnym pracy w gospodarstwie było tak dużo, że wymagało to pełnego zaangażowania odwołującego zwłaszcza, że jego rodzice nie daliby rady zrobić wszystkiego.

Na zakończenie tej części uzasadnienia wskazać należy, że skoro przed organem rentowym skarżący wykazał w sposób bezsporny ogólny staż pracy w wymiarze 34 lat, 8 miesięcy i 12 dni, przeto w niniejszym postępowaniu dla uznania skuteczności odwołania wystarczyło wykazanie przez wnioskodawcę zaledwie 3 miesięcy i 18 dni brakujących do uzyskania wymaganego prawem minimum ogólnego stażu pracy 35 lat, co w świetle przeprowadzonych dowodów niewątpliwie zostało spełnione.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie znajduje uzasadnienia w obowiązujących przepisach prawa i jako takie skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Spór w niniejszej sprawie dotyczy uprawnienia ubezpieczonego do świadczenia przedemerytalnego w oparciu o przepisy ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 170 ze zm.).

Przesłanki nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego reguluje przepis art. 2 wskazanej ustawy. W myśl ust. 1 przedmiotowego przepisu, prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która:

1) do dnia rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z powodu likwidacji pracodawcy lub niewypłacalności pracodawcy, w rozumieniu przepisów o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, u którego była zatrudniona lub pozostawała w stosunku służbowym przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, ukończyła co najmniej 56 lat - kobieta oraz 61 lat - mężczyzna i posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, lub

2) do dnia rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, zwanej dalej "ustawą o promocji zatrudnienia", w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, ukończyła co najmniej 55 lat - kobieta oraz 60 lat - mężczyzna oraz posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 30 lat dla kobiet i 35 lat dla mężczyzn, lub

3) do dnia ogłoszenia upadłości prowadziła nieprzerwanie i przez okres nie krótszy niż 24 miesiące pozarolniczą działalność, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zwanej dalej "ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych", i za ten okres opłaciła składki na ubezpieczenia społeczne oraz do dnia ogłoszenia upadłości ukończyła co najmniej 56 lat - kobieta i 61 lat - mężczyzna i posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, lub

4) zarejestrowała się we właściwym powiatowym urzędzie pracy w ciągu 30 dni od dnia ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, pobieranej nieprzerwanie przez okres co najmniej 5 lat, i do dnia, w którym ustało prawo do renty, ukończyła co najmniej 55 lat - kobieta oraz 60 lat - mężczyzna i osiągnęła okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, lub

5) do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn, lub

6) do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego, z powodu likwidacji pracodawcy lub niewypłacalności pracodawcy, w rozumieniu przepisów o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, u którego była zatrudniona lub pozostawała w stosunku służbowym przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiadała okres uprawniający do emerytury wynoszący co najmniej 34 lata dla kobiet i 39 lat dla mężczyzn.

W ocenie Sądu Okręgowego w przypadku wnioskodawcy zastosowanie ma przepis art. 2 ust. 1 pkt 2 tej ustawy.

Zgodnie zaś z ust. 3 w/w przepisu świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1 po upływie co najmniej 180 dni pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki:

1) nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna;

2) w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych;

3) złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 180 dniowy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Z powyższych przepisów wynika, że mężczyzna ubiegający się o prawo do świadczenia przedemerytalnego na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 powołanej ustawy -

w sytuacji rozwiązania z nim stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy musi spełniać łącznie wszystkie przesłanki prawne określone w art. 2 tej ustawy. Po pierwsze, na dzień rozwiązania stosunku pracy (z przyczyn dotyczących zakładu pracy) mężczyzna powinien ukończyć 60 lat i posiadać okres uprawniający do emerytury wynoszący co najmniej 35 lat. Po drugie, świadczenie przedemerytalne przysługuje dopiero po upływie co najmniej 180 dni pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Po trzecie, ustawodawca stwierdził, że po wskazanym okresie wyczekiwania, ubezpieczony powinien nadal być zarejestrowany jako bezrobotny i złożyć wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 180 dniowy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Jak wynika z akt sprawy ubezpieczony przed organem rentowym wykazał 34 lata,

8 miesięcy i 12 dni łącznego stażu pracy, a w niniejszym postępowaniu domagał się zaliczenia jako okresu uzupełniającego okresu pracy w gospodarstwie rolnym swoich rodziców po ukończeniu 16 roku życia, tj. od dnia 7 września 1970 roku do dnia

25 października 1973 roku oraz od dnia 16 października 1975 roku do dnia 30 listopada 1982 roku.

W przedmiotowej sprawie bezspornym jest to, że A. S. (1) spełnia pozostałe przesłanki przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego.

W sprawach zaliczenia pracy w gospodarstwie rolnym zastosowanie ma art. 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku Nr 748 ze zm.). Przepis art. 10 ust. 1 wymienia trzy okresy, które z zastrzeżeniem art. 56 można traktować jako okresy składkowe przy ustalaniu prawa do emerytury oraz do obliczania wysokości emerytury. Jako trzeci z nich ustawodawca wymienił w art. 10 ust. 3 przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 roku okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia.

Stosownie bowiem do treści art. 10 ust. 1 ustawy emerytalnej przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również, traktując je jako okresy składkowe:

- 1) okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,
- 2) przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,
- 3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia,

jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Powyższa regulacja wprost nie stawia innych wymagań, jakie należy spełniać

w zakresie warunków pracy w gospodarstwie rolnym. Przede wszystkim przepis ten nie wyznacza rozmiaru świadczonej pracy, podczas gdy art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do uwzględnienia okresów pracy przed dniem 15 listopada 1991 roku wymaga, aby praca wykonywana była w wymiarze, co najmniej połowy pełnego wymiaru czasu pracy.

Wątpliwości odnośnie interpretacji przepisu art. 10 ust. 1 zostały usunięte licznymi orzeczeniami Sądu Najwyższego, w których jako przesłankę zaliczenia okresu pracy

w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16-go roku życia przyjmowano wymiar pracy przekraczający 4 godziny dziennie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 28 lutego 1997 r., II UKN 96/96, opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 1997, Nr 23, poz. 473; wyrok Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2000 r., II UKN 155/00, opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2002, Nr 16, poz. 394).

Kwestia pracy w gospodarstwie rolnym była wielokrotnie przedmiotem rozważań w orzecznictwie sądowym. W judykaturze wykształcił się pogląd, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników (tj. przed dniem 1 stycznia 1983 r.) przesądza wystąpienie dwóch okoliczności:

1) wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt 2 ustawy o u.s.r. oraz

2) czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie.

W orzecznictwie wskazywano również, iż za stałą pracę w gospodarstwie rolnym nie można uznać jedynie doraźnej pomocy w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, zwyczajowo wymaganych od dzieci, jako członków rodziny rolnika (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 maja 2000 r., II UKN 535/99, opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2001, Nr 21, poz. 650).

Zasadnicze znaczenie należy przypisać odrębności systemów ubezpieczenia społecznego na podstawie ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) i ubezpieczenia społecznego rolników, które zostały oparte na odmiennych zasadach podlegania ubezpieczeniu, finansowania i udzielania świadczeń. W związku z tym przepisy zawarte w tych ustawach, normujące możliwość wzajemnego uwzględniania okresów ubezpieczenia, należy uznać za przepisy szczególne, które wymagają ścisłego interpretowania i ostrożnego stosowania. W ocenie Sądu „okres pracy w gospodarstwie rolnym według ustawy o emeryturach i rentach, mimo że nie jest okresem pracy sensu stricto, a przez podkreślenie, że chodzi o pracę po 16 roku życia, nawiązuje do okresu pracy w gospodarstwie rolnym wykonywanej przez domowników rolnika, czyli osoby mu bliskie, nie może być uważany za przewidziany w art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników okres ubezpieczenia społecznego domownika, zwłaszcza że sporne okresy pracy w gospodarstwie rolnym przed dniem 1 stycznia 1983 r. nie były okresami podlegania ubezpieczeniu społecznemu i nie była za nie opłacana składka na ubezpieczenie”. Przypomnienia w tym miejscu wymaga, w ocenie Sądu Okręgowego, iż wskazany przepis art. 10 Ustawy nie został wprowadzony w oderwaniu od przepisów szeroko rozumianego systemu ubezpieczeń społecznych, w tym przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników. Przed dniem 1 stycznia 1983 roku nie istniał obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za domownika. Ubezpieczenie to zostało wprowadzone od dnia 1 stycznia 1983 r. w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i dotyczyło domowników, czyli osób bliskich rolnikowi, pracujących w jego gospodarstwie i dla których praca ta stanowiła główne źródło utrzymania.

Na tle art. 10 (wcześniej art. 5 ustawy o rewaloryzacji) zaznaczył się podział okresów uwzględnianych jak okresy składkowe, na okresy objęte ubezpieczeniem społecznym rolników, wymienione w punkcie 1 tego artykułu, oraz okresy, których przed tym dniem ubezpieczenie nie obejmowało. W punkcie 2 tego przepisu chodziło o okres prowadzenia gospodarstwa rolnego, czyli bycia rolnikiem przed 1 lipca 1977 roku (od 1 lipca 1977 roku wprowadzono obowiązkowe ubezpieczenie społeczne rolników), a w punkcie 3 o okres pracy w gospodarstwie rolnym wynikający przed dniem 1 stycznia 1983 roku z innego statusu niż status rolnika (od 1 stycznia 1983 roku wprowadzono ubezpieczenie społeczne domownika).

Powyższe świadczy zdaniem Sądu Okręgowego jednoznacznie o tym, iż ustawodawca wprowadzając przepis art. 10 ustawy, odnosił go do przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, aczkolwiek nie musi być to związane ze stosowaniem wprost definicji domownika, przy ustalaniu uprawnień emerytalnych z FUS. Powyższe wynika już chociażby z dat wymienionych w tym przepisie, które odpowiadają datom wprowadzenia obowiązkowych ubezpieczeń rolnika i domownika. Przed wskazanymi tam datami osoby, które de facto wypełniały definicje rolnika czy domownika, nie były ubezpieczone i nie miały obowiązku odprowadzania składek.

Należy podkreślić, iż ubezpieczenie społeczne służy łagodzeniu konsekwencji socjalnych zdarzeń losowych pozbawiających lub ograniczających możliwości utrzymania się z własnej pracy, takich jak niezdolność do pracy, czy starość i co do zasady polega na gromadzeniu środków finansowych ze składek osób objętych danym rodzajem ubezpieczenia, z których następnie, w razie zaistnienia zdarzenia losowego, wypłaca się odpowiednie świadczenia. Konsekwencją tego jest związanie prawa do świadczeń i ich wysokości z uprzednim opłacaniem składek. Prawo do świadczeń z reguły powstaje po odpowiednio długim okresie opłacania składek przez przyszłych świadczeniobiorców. Jednakże ustawodawca wprowadził wyjątki od wymienionej zasady, nakazując zaliczenie do okresu ubezpieczenia (okresu opłacania składek) innych okresów, tzw. okresów zaliczanych (zaliczalnych) do okresu ubezpieczenia społecznego.

Powyższe dotyczy również art. 10 ust. 1 pkt 2 i 3 Ustawy. Ustawodawca chcąc zrównać szanse osób wykonujących realnie pracę rolnika czy domownika, przed okresami wymienionymi w przepisie art. 10 ustawy emerytalnej, z tą samą pracą rolnika, który wykonywał prace rolnicze po 1 lipca 1977 roku i domownika, który wykonywał pracę po 1 stycznia 1983 roku, w zakresie możliwości zaliczenia tych okresów do okresów składkowych uprawniających do nabycia prawa do emerytury, wprowadził zapisy art. 10 Ustawy. A zatem nie można rozpatrywać wskazanego przepisu w całkowitym oderwaniu jego treści od całego systemu ubezpieczeń społecznych, w tym również regulacji dotyczącej ubezpieczeń społecznych rolników. (...) ubezpieczeń społecznych ma być systemem spójnym, wzajemnie się uzupełniającym i niesprzecznym, co wnika między innymi z uregulowań dotyczących przenikania się ubezpieczeń rolniczych z ubezpieczeniami społecznymi z FUS. Nie można np. uwzględnić okresów pracy rolniczej wynikających z art. 10 ust. 1 i 2 podwójnie, tzn. zarówno przy ustalaniu prawa do świadczeń rolniczych, jak i świadczeń pracowniczych i pochodnych, o czym wyraźnie stanowi art. 10 ust. 3 ustawy o e.r. FUS i art. 20 ust. 2 ustawy o u.s.r. (zob. wyrok SN z dnia 20 lutego 1997 r., II UR 2/97, OSNAPiUS 1997, nr 24, poz. 497). Pogląd wyrażony w sprawie II UR 2/97 znalazł potwierdzenie także w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak choćby w wyroku z dnia 8 maja 2007 r., II UK 164/06 (OSNPUSiSP 2008, nr 11-12, poz. 172), gdzie wyraźnie wskazano, że dokonanie przez ubezpieczonego wyboru co do zaliczenia wskazanego okresu do okresu ubezpieczenia, od którego zależy prawo do emerytury w określonym systemie (pracowniczym lub rolniczym), uniemożliwia późniejsze zaliczenie tego samego okresu w innym systemie.

W związku z powyższym oczywistym jest, iż zarówno orzecznictwo jak i literatura są zgodne co do tego, że możliwość traktowania okresów prowadzenia gospodarstwa rolnego, jak i pracy w gospodarstwie rolnym, jako okresów składkowych w ramach ubezpieczenia pracowniczego powinna być interpretowana i stosowana w sposób restryktywny.

Aczkolwiek niewątpliwie istnieje odrębność systemów ubezpieczenia społecznego na podstawie ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) i ubezpieczenia społecznego rolników, czyli - zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2000 roku – nie można wprost stosować kryteriów domownika, to jednak praca w gospodarstwie rolnym, w rozumieniu przepisu art. 10 ustawy, nie może być rozpatrywana w całkowitym oderwaniu od przepisów regulujących ubezpieczenia społeczne rolników. Jeżeli bowiem mamy do czynienia z osobą, która spełnia kryteria rolnika czy domownika w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, to oczywistym jest, że praca tych osób w gospodarstwie rolnym lub jego prowadzenie przed datami wskazanymi w przepisie art. 10 Ustawy, będzie spełniała kryteria wymienionego przepisu. Należy zgodzić się z poglądem wyrażonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, iż można zaliczyć jako pracę w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli jest wykonywana w rozmiarze powyżej 4 godzin dziennie, albowiem nadal

stanowi pracę wymaganą od dziecka rolnika w celu pomocy rodzicom, wypracowania wspólnego dobra, z którego dziecko korzysta. Taka praca bezsprzecznie zawsze jest nieodpłatna.

W przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z sytuacją, w której skarżący był dzieckiem rolnika i na stałe w spornych okresach od dnia 7 września 1970 roku do dnia 20 czerwca 1973 roku oraz od dnia 23 listopada 1977 roku do dnia 30 listopada 1982 roku mieszkał z rodzicami w ich gospodarstwie rolnym.

Należy w tym miejscu wskazać, że jedynie wykonywanie stałej pracy w gospodarstwie rolnym, w którym dana osoba zamieszkuje lub ma możliwość codziennego wykonywania prac związanych z prowadzoną działalnością rolniczą w wymiarze nie krótszym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy pozwala na spełnienie przesłanek z art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej. Na podstawie całokształtu materiału dowodowego można przyjąć, że w spornym okresie od dnia 23 listopada 1977 roku do dnia 30 listopada 1982 roku skarżący stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w gospodarstwie rolnym rodziców, w tym bowiem czasie można mówić o jego pełnej dyspozycyjności. Nie można też zapominać, że w gospodarstwie rolnym rodziców skarżącego w badanym okresie uprawiane było zboże, buraki i hodowane zwierzęta oraz że było to duże bo ponad 18 ha gospodarstwo, co istotne będące źródłem utrzymania rodziny skarżącego, w którym nie zatrudniano pracowników, co uzasadnia twierdzenia odwołującego, że wykonywał w gospodarstwie rolnym rodziców pracę nawet znacznie ponad 4 godziny dziennie. Gospodarstwo, w którym uprawiano m.in. zboża jare i ozime, a także ziemniaki, wymagało wykonania różnych prac rolnych m.in. wykonania zasiewów, prac ornych, odchwaszczania, żniw, wykopków, a także innych całorocznych prac gospodarskich, związanych chociażby z dbaniem o hodowane zwierzęta. Nie budzi żadnych wątpliwości Sądu, że wobec powyższego, w okresie letnim pracy tym w gospodarstwie było tak dużo, że wymagało to pełnego zaangażowania odwołującego również w drugim spornym okresie nauki w szkole tj. od dnia 7 września 1970 roku do dnia 20 czerwca 1973 roku.

W realiach niniejszej sprawy skarżącemu brakowało do wymaganych prawem 35 lat ogólnego stażu pracy jedynie 3 miesiące i 18 dni. Wobec przeprowadzonych dowodów zdaniem Sądu okres ten został w sposób należyty wykazany przez odwołującego w toku postępowania odwoławczego.

W ocenie Sądu Okręgowego z powyższego wynika jednoznacznie, iż wnioskodawca spełnia wszystkie przesłanki przewidziane w aktualnie obowiązującym stanie prawnym, jakie zostały określone w art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, aby zostało mu przyznane prawo do tego świadczenia.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, prawo do świadczenia przedemerytalnego ustala się na wniosek osoby zainteresowanej, od następnego dnia po dniu złożenia wniosku wraz z dokumentami, o których mowa w ust. 3 (tj. dowody uzasadniające prawo do świadczenia przedemerytalnego, w tym decyzję o utracie prawa do zasiłku dla bezrobotnych lub informację o upływie 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w art. 2 ust. 3, a także dowody wymagane do ustalenia prawa do emerytury oraz jej wysokości, określone przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Mając na uwadze wszystkie przytoczone wyżej okoliczności niniejszej sprawy oraz treść powołanych przepisów Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., uwzględniając odwołanie ubezpieczonego zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do świadczenia przedemerytalnego od dnia 4 lipca 2015 roku.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego, wypożyczając akta rentowe.

25.04. (...).